

آرش شفاعی گروه فرهنگ و هنر

کتاب «سازمان سیاسی بهائیت» سال گذشته، در جایزه جلال آل احمد به‌عنوان برگزیده بخش مستندنگاری انتخاب شد و جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی را هم بدست آورد. این کتاب که یکی از مفصل‌ترین و جامع‌ترین پژوهش‌ها درباره بهائیت، شکل‌گیری و تداوم آن در ایران و جهان است، با استفاده از منابع و اسناد مختلف نگاشته شده است و نویسنده سعی کرده، همه منابع حتی اسناد ساواک و نوشته‌های بهائیان برای پیروان خود را هم در تحقیقی مورد توجه قرار دهد. نویسنده، دکتر حمیدرضا اسماعیلی، پژوهشگر تاریخ و علوم سیاسی و نگارنده چند کتاب و مقاله در این حوزه است. او تأکید می‌کند بهائیت به معنای درست و دقیق کلمه، یک سازمان سیاسی است و باید در این بافتار، آن را دید و ارزیابی کرد، ضمن این‌که این سازمان، ریشه آمریکایی و اسرائیلی دارد و تأکید بیش از حد بر ریشه انگلیسی آن، آدرس غلط دادن است. دکتر اسماعیلی مهمان گروه فرهنگی جام‌جم بود تا درباره این کتاب و نتیجه پژوهش‌های طولانی مدتش در این حوزه بگوید. همزمان با نمایشگاه کتاب تهران، کتاب سازمان سیاسی بهائیت که مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ناشر آن است، می‌تواند پیشنهاد خوبی برای دوستان‌ان تاریخ و مباحث مرتبط با آن باشد.

۳] من یک گزاره‌ای می‌گویم اگر اشتباه است. آن را توضیح کنید و اگر درست است، درباره‌اش توضیح دهید. مسأله اصلی شما در این کتاب این است که تلقی بهائیت به‌عنوان یک فرقه دینی نادرست است و باید اصالت‌لقی خودمان را از بهائیت عوض کنیم.
بله درست است. ما در کار پژوهشی به‌خصوص در موضوعاتی مانند این موضوع که چالش برانگیز هم هست، به دنبال کار کلّی یا پاسخ دادن به یک موضوع نیستیم. یک مبلغ یا متکلم دینی کارش این است، ولی کار مورخ این نیست که اگر یک جریان مذهبی یا سیاسی نادرست می‌شناسد، به شبهات آنها پاسخ دهد و کار ترویجی تبلیغی کند. تاریخ یک ساحت علمی دارد و علم در پی فهمیدن و فهماندن است. در کتاب سازمان سیاسی بهائیت به دنبال این بوده‌ایم که به مخاطب درباره این موضوع، فهم بدهیم. اما در پاسخ به ادامه سوال‌تان باید بگویم مادر مورد پدیده بهائیت خطاهای شناختی بسیاری داریم. یکی از خطاها، تأکید بر فرقه بودن آن است. یک خطای دیگر تأکید بر نفوذ انگلیس بر این فرقه است. من دراین کتاب درباره هردو موضوع کار کرده‌ام. فصل دوم به فعالیت جریان‌های آمریکایی بهائیت اختصاص دارد، چراکه من معتقدم سازمان سیاسی بهائیت یک سازمان ماهیتا و تماما آمریکایی است، شعبه‌هایش در کشورهای دیگر است. حتی همان شعبه انگلیس که در اوایل قرن بیستم راه‌اندازی می‌شود، توسط آمریکایی‌ها راه‌اندازی شد. محافل آمریکایی تمام شعبه‌های دیگر بهائیت را راه‌اندازی کردند و اطلاعات دراین زمینه به‌وفور وجود دارد و حتی خود بهائی‌ها این را می‌گویند اما مورخان ما دائم درباره انگلیس صحبت می‌کنند و عکس عبدالیها را در کنار پرچم انگلیس درجالی که دارد نشانی دریافت می‌کند، نماد این وابستگی می‌دانند.
بله ارتباط با انگلیس وجود داشته است، ولی اصالت نداشت؛ آنچه اصالت داشته است ارتباط با جریان‌ها و کانون‌های قدرت آمریکایی بوده است.
یکی از خطاهای شناختی درباره بهائیت سازمان سیاسی بودن آن است. آنها خودشان را یک آیین و دین معرفی می‌کنند. در ایران و کشورهای اسلامی که ماهیت بهائیت را می‌شناسند، از واژه فرقه استفاده می‌کنند که از دین درست‌تر است اما مفهومی که می‌تواند حق مطلب را ادا کند، سازمان است. ما در کتاب سازمان بودن و سیاسی بودن بهائیت را توضیح داده‌ایم. بهائیت دارای یک نظم اداری کاملا روشن است. آنها کتاب‌های متعددی با عنوان نظم اداری نوشته‌اند و هر فرد بهایی موظف است این کتاب‌ها را بخواند و در رفتار سازمانی و اجتماعی خود رعایت کند. یعنی از دوران طفولیت یکی از آموزه‌هایی که بهائیان می‌آموزند،

نمایشگاه بین‌المللی کتاب در بخش مجازی با فروش ۱۱میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومانی در یک روز بالغ بر ۹۴ هزار نسخه کتاب نیز فروش رفته است.

سختگوی سی‌وچهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با اشاره به آمار فروش بخش مجازی نمایشگاه گفت: نگاهی به آمار ناشران و کتابفروشان حاضر در سامانه کتابفروشی در روز اول نشان داد حدود ۱۱ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان کتاب در

رکورد فروش ۱۱ میلیاردی نمایشگاه کتاب

همین نظم اداری است. در شورای رهبری و رهبران بهائیت هم تصریح شده که ما یک سازمان هستیم و به آن افتخار هم می‌کنند. همین‌الان در سخنرانی اعضای بیت‌العدل که شورای رهبری بهائیان هستند، می‌گویند که ما یک سازمان هستیم. ممکن است بگویند سازمان دینی یا مذهبی هستیم اما چرا ما به آنها سازمان سیاسی می‌گوییم؟ یک سازمان، وقتی سازمان سیاسی است که به دنبال رسیدن به حکومت یا افزایش قدرت سیاسی خود باشد. قدرت لزوما

قدرت سیاسی نیست، می‌تواند اجتماعی، اقتصادی، ایدئولوژیک، قدرت بسیج‌کنندگی اجتماعی، رسانه و... باشد. حد اعلای تلاش یک سازمان سیاسی، به‌دست‌گرفتن قدرت سیاسی است. اینجاین سؤال مطرح می‌شود که آیا بهایی‌ها به‌دنبال به‌دست‌گرفتن حکومت هستند؟ می‌گویم بله. می‌گویند در کجا؟ می‌گویم در رؤیای ایدئولوژیک خود به‌دنبال رسیدن به حکومت جهانی هستند اما به‌صورت ملموس‌تر می‌گویند در کشورهایی که جای پای بیشتری داریم مانند ایران می‌توانیم این کار را انجام دهیم و قدرت را به دست بگیریم. آمریعباش هویدا، نخست‌وزیر وقت به مدت ۱۲ سال بهایی بود و در ارتش، سازمان‌ها و ادارات مختلف بهایی‌ها

رده‌های بالا مسئولیت داشتند. پس بهائیت در این دوران بخش مهمی از حکومت را به دست گرفته بود؛ آن‌هم به‌صورت اتفاقی روی نداده است. آنها به‌صورت هدفمند و با حمایت از یکدیگر به قدرت نفوذ کرده و از کانون‌های قدرت جهانی هم در این مسیر کمک گرفته بودند. همان زمان به همین هم اکتفا نکردند و اعلام کردند به‌دنبال دستیابی به حکومتی هستیم که اسما و رسما بهایی باشد. منتها همان زمان هم مشکلاتی داشتند. مشکلات‌شان چه بود؟ یکی این بود که حتی حکومت پهلوی با وجود فشاری که از طرف دولت‌های آمریکا و اسرائیل برای به‌رسمیت‌شناختن بهائیت به حکومت وارد می‌شد، از ترس مراجع و جریان‌های مذهبی جرأت این کار را نداشت. یکی از بزرگ‌ترین مطالبات سازمان بهائیت به‌خصوص همزمان با جشن‌های ۲۵۰۰ساله، این بود که باید به رسمیت شناخته شود. با وقوع انقلاب اسلامی ضربه‌بزرگی به روندسیاسی آنهاواردشد، ولی نقطه به نقطه خط حرکت بهائیان برای رسیدن به حکومت را ترسیم کنیم، می‌بینیم از همان حدود سال ۱۳۰۰ شمسی تا امروز قدم‌های‌شان را به سمت جلو برداشته‌اند. این هدف از ابتدا در بین بهائیان مطرح بوده و حتی در محافل داخلی آنان اعلام هم شده است. در تبلیغ رسانه‌ای

بخش مجازی فروخته شده است؛ در حالی‌که این عدد سال گذشته حدود چهارمیلیارد و ۲۰۰ میلیون بود و این افزایش قابل توجه است.

علی رضائی با اشاره به فروش تعداد نسخه فروخته شده، گفت: ۹۴ هزار و ۶۰۰ نسخه کتاب در حالی در روز اول فروخته شده است که در سال گذشته در بازه زمانی مشابه، این رقم ۵۰ هزار نسخه بوده است.

را گسترش دهیم! نکته دومی که آنها به آن نیاز داشته‌اند این بوده است برای رسیدن به حکومت، عده و عُده خود را افزایش دهند یعنی با نفوذ در توده اجتماعی، اکثریتی را به‌دست‌آورند. لذا سازمان بهائیت اولاً به‌دنبال کسب قدرت است، ثانیاً برای این کار، اقدامات برنامه‌ریزی‌شده انجام داده، ثالثاً برای رسیدن به این هدف جلو هم رفته است که با وقوع انقلاب اسلامی ضربه‌ای خورده و نتوانسته است با سرعتی که داشته، به جلو برود. نکته‌ای هم در این میان هست و آن این‌که مانند اغلب سازمان‌های سیاسی، هدف اصلی این سازمان سیاسی هم در فضای عمومی رسانه‌ای اعلام نمی‌شود، یعنی در پوشش دیگری فعالیت می‌کنند کمالین‌که سازمان سیاسی بهائیت هم صد و چند سال است در پوشش یک دین به فعالیت مشغول است.

ما در حوزه جامعه‌شناسی سیاسی به سازمان‌های دینی هم که به‌دنبال کسب قدرت هستند، سازمان سیاسی می‌گوییم. فرق سازمان‌های سیاسی با احزاب این است که احزاب رسماً اعلام می‌کنند ما به‌دنبال دست‌یافتن به قدرتیسم. می‌خواهیم در انتخابات‌ها شرکت کنیم، کنگره داریم، شورای مرکزی‌مان این افراد هستند، دبیرکل‌مان فلان فرد است، منابع مالی‌مان اینها هستند. با افتخار می‌گویند رشد جامعه به داشتن احزاب است و ما هم

یک حزبیم اما سازمان‌های سیاسی هدف‌شان را در پوشش‌های دیگر مخفی می‌کنند.

۳] در این که ترس اصلی از مراجع و مردم مسلمان دلیل اصلی به رسمیت شناخته شدن بهائیت در زمان پهلوی بود، شکی نیست اما ما در کتاب به اسناد بسیاری از گزارش‌های ساواک برمی‌خوریم که ملاحظات جدی امنیتی درباره نفوذ و قدرت گرفتن بهائیان داشته‌اند. فکر می‌کنید این‌که سرانجام رژیم پهلوی بهائیت را به رسمیت نشناخت، چقدر به‌دلیل این هراس‌های امنیتی بوده است؟

قبل از این‌که درباره مأموران امنیتی صحبت کنیم، خود شاه و رجال درجه یک هم مورد سؤال هستند. محمدرضا پهلوی وقتی می‌دید یک فردی برای کسب قدرت جلمی می‌زد و ممکن است در آینده برای او، خانواده و نسلش ایجاد دردسر کند، اگر به شکل دیگری نمی‌توانست حتماً او را حذف فیزیکی می‌کرد. نمونه‌هایش هم زیادند که بعضاً نسبت‌های نزدیک هم با شاه داشته‌اند. کینه‌اش از مصدق به این دلیل بود که در یک دوره، در رقابت با مصدق عرصه را واگذار کرده بود و این گرانی را داشت که مصدق و جبهه ملی ممکن است روزی برایش دردسر شوند و برای همین سعی می‌کرد تا جای ممکن سرکوب‌شان کند. تازه این موارد، فرد بوده‌اند. یک سازمان سیاسی نبوده‌اند. سؤال اساسی این است که آیا محمدرضا پهلوی که از فرد می‌ترسید، در مورد سازمان سیاسی بهائیت چه رویکردی داشت؟ آیا شاه فقط اینها را به‌عنوان یک سری آدم‌های عقیدتی می‌دید؟ چنین نیست چراکه حتی در گزارش‌های ساواک حتی از افرادی مانند نصیری می‌بینیم که می‌گویند بهائیت یک حزب است. نصیری، رئیس ساواک به خودش در دامان بهایی‌ها رشد کرده و دوران کودکی‌اش را در یک خانواده بهایی گذرانده است و ارتباطاتی با آنها دارد، می‌گوید من که می‌دانم شما حزب هستید. یا این‌که در سال ۳۴ علی سهیلی که در یک دوره نخست‌وزیر هم شد، سفیر ایران در لندن بود. او چند گزارش به وزارت خارجه کشور نوشت. مطالبی که سهیلی علیه بهائیت نوشته است، من ندیده‌ام دولتمردان جمهوری اسلامی این‌گونه بنویسند. نسبت به بهائیان بسیار دقیق است و ماهیت آنها را هم به‌خوبی می‌شناسد. خوب است این گزارش‌ها را بخوانیم و ببینیم علی سهیلی که در جمهوری اسلامی فرد خوشنامی هم محسوب نمی‌شود و انگلیسی تلقی می‌شود، درباره بهائیت چه نوشته است. در دیگر رجال سیاسی پهلوی هم این نگاه که بهائیت یک حزب است وجود داشته پس محمدرضا پهلوی هم با این مفهوم بیگانه نبود اما چرا به آنها اجازه داد قدرت پیداکنند؟ بخشی از آن به نظر من به این دلیل بود که کانون‌های قدرت آمریکایی، اسرائیلی، یهودی به‌شدت از بهائیان حمایت می‌کردند.

زمانی در اتفاقات سال ۳۴ شاه بیامی به‌آیتا... برورجودی که میدان دار مبارزه با بهائیان بود، فرشتاد و در آن نوشت من که هم اگر بخواهم با اینها برخورد کنم، نمی‌توانم. او که

وی اضافه کرد: سهم ناشران از این میان هشت میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان و سهم کتابفروشان دو میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان بوده است.

وی درباره تعداد بسته‌های ارسالی توسط پست گفت: مجموعه بسته‌های ارسالی به پست ۲۷ هزار بسته بوده است که از این میان ناشران ۷۰۰۰ بسته را تحویل پست داده‌اند و بعد از تحویل بسته‌ها به مخاطبان حتماً تسویه با آنها صورت می‌گیرد.

به بهانه برگزاری نمایشگاه کتاب در گفت‌وگوی «جام جم» با نویسن

بهائیت، یک سازمان سیاسی تمام آمریکایی است

را بیشتر کن ولی این‌که از این رصد قرار است چه استفاده‌ای بشود، خبر ندارد.

بهائیان در تبلیغات امروزی خود می‌گویند حکومت پهلوی هم نسبت به ما ظلم کرده است چرا که نسبت به ما هم تعقیب و مراقبت انجام داده‌اند. ما را رصد می‌کرده‌اند و این نشان می‌دهد که خودمان هم سوزۀ ساواک بوده‌ایم. البته سازمان‌های دینی دیگر هم سوزۀ ساواک بودند. اصولاً ساواک هر جایی که احساس می‌کرد قدرتی وجود دارد، روی آن کار می‌کرد اما نکته این است که آیا سوزۀ بودن بهائیت در مورد ساواک این بود که می‌خواستند به بهائیت ضربه بزنند؟ اتفاقاً ساواک یک چتر حمایتی برای بهائیت بود چرا که مخالفان و جریان‌های روبه‌روی بهائیت را می‌شناخت و فردی مثل پرویز تاپتی که از تأثیرگذارترین افراد در ساواک بود، خودش روی این موضوع نظارت داشت.

۳] و در این چتر حمایتی چقدر ساواک از مذهبی‌هایی مانند انجمن حجتیه استفاده کرده بود؟ چون اسنادی در کتاب هست که نشان می‌دهد انجمن حجتیه بازپچه‌ای در دست ساواک برای برخی صحنه‌گردانی‌ها بود که در نهایت به نفع بهائیان ختم می‌شد.

خیلی از اعضای انجمن حجتیه از جمله خود مرحوم حبلی دغدغه داشتند که وارد این عرصه بشوند. مرحوم حبلی تشکیلاتی را سازماندهی کرد و موضوع اصلی آن را راه‌یاد اشراف و برخورد با موضوع مهم بهائیت قرار داد اما نقدی که به آقای حبلی و شخصیت‌های اصلی انجمن وارد است این‌که آنها می‌گفتند ما می‌خواهیم با فرقه بهائیت مبارزه کنیم اما این مبارزه ذیل مدیریت ساواک بود. هم اسناد این را نشان می‌دهد و هم این‌که حکومت پهلوی هر سازمانی را که در دهه ۴۰ و ۵۰ فعالیت داشت، رصد می‌کرد و اگر کوچک‌ترین زاویه و ناهماهنگی با حکومت در کار آنها می‌دید، حتماً آنها را متوقف می‌کرد. این‌که انجمن در این دوره می‌توانست فعالیت کند، ناشی از هماهنگی با ساواک بود. در گزارش‌های به‌جامانده، شرح دیدارهای رؤسای این جریان با ساواک موجود است. در مدیریت رفتار صفر تا صد رفتار یک نفر در طول شبانه‌روز که با او گفته نمی‌شود، اجازه می‌دهیم او رفتار خودش را انجام دهد اما جایی که احساس می‌کنیم

رویکرد

افتتاح بخش بین‌الملل نمایشگاه کتاب تهران

بخش بین‌المللی سی‌وچهارمین نمایشگاه کتاب دیروز ۲۱ اردیبهشت با حضور وزیر فرهنگ ایران و تاجیکستان، همچنین نمایندگانی از کشورهای ترکیه، وژوئلا، عمان، هند، عراق و... حضور داشتند. زلفیه دولت‌زاده، وزیر فرهنگ تاجیکستان در این مراسم با تأکید بر این‌که رابطه فرهنگی جمهوری‌های هم‌زبان ایران و تاجیکستان گسترش و تغذیه‌یافته است، گفت: روزهای فرهنگ جمهوری تاجیکستان در ایران و روزهای فرهنگ ایران در تاجیکستان برگزار خواهد شد. این اقدامات در فضای دوستانه و صمیمانه انجام شده و مورد استقبال قرار گرفته‌است و سال گذشته ناشران تاجیکستان در ۲۳ دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران شرکت کردند و ایران در هفتمین دوره نمایشگاه کتاب تاجیکستان شرکت کرد. وی با اشاره به دعوت وزیر فرهنگ بیان کرد: در ادامه فعالیت‌های ادبی اقدامات بیشتری انجام خواهد شد تا بتوانیم بهترین مؤلف‌ها را بشناسیم و بهترین تالیف‌ها را انتخاب و ترجمه کنیم. امسال ۲۵ کشور در نمایشگاه کتاب حضور دارند و ۶۲ فرقه به ناشران خارجی اختصاص دارد.

مسابقه

جایزه برای دانش‌آموزان «هوادر کتاب»

با آغاز سی‌وچهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، فراخوان جایزه دانش‌آموزی هوادر کتاب در دو بخش حضوری و مجازی از سوی خانه کتاب و ادبیات ایران منتشر شد. در بخش حضوری خردسالان تا شش سال و همچنین شرکت‌کنندگان شش تا ۱۲ سال می‌توانند نقاشی‌های خود با موضوع کتاب را در سالن شبستان به غرۀ «کوشک کتاب» یا در سالن «کتاب بازی» به غرۀ کارنامه نشر کودک تحویل دهند. شرکت‌کنندگان در این بخش باید روی برگه نقاشی نام و نام خانوادگی، نام مدرسه، استان محل سکونت و در پشت برگه شماره همراه، آدرس منزل و آی دی برنامه شاد خود را بنویسند. در بخش مجازی نیز علاقه‌مندان می‌توانند یک عکس به همراه کتاب از حضور خود در سی‌وچهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران تهیه کرده و در مدت برپایی نمایشگاه (۲۰ تا ۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۲) در برنامه شاد به نشانی havaaadaarketab@ ارسال کنند. اسامی برندگان این مسابقه روزانه اعلام می‌شود و در پایان نمایشگاه جوایز برگزیدگان ارسال خواهد شد. به برگزیدگان بخش‌های مختلف به قید قرعه جوایزی مانند کتاب شعر و داستان و لوازم التحریر اهدا می‌شود.

پرچم متبرک گنبد امام حسین (ع)

علاقه‌مندان به کتاب با حضور در غرۀ عتبه حسینی در مصالای بزرگ امام خمینی(ره) از پرچم گنبد نورانی امام حسین(ع) تبرک می‌جویند.

پرچم حرم نورانی حرم امام حسین(ع) در غرۀ عتبه حسینی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برای عموم به نمایش گذاشته شد.

پرچم گنبد حرم سیدالشهدا(ع) در غرۀ عتبه حسینی واقع در شبستان اصلی مصلی، راهروی ۱۴ واقع شده است.

قاب

